

Súd: Okresný súd Topoľčany
Spisová značka: 9Ps/26/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4619200700
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 12. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Matúš Staríček
ECLI: ECLI:SK:OSTO:2019:4619200700.5

Uznesenie

Okresný súd Topoľčany sudcom Mgr. Matúšom Staríčkom vo veci spôsobilosti na právne úkony U. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom „P. V. C., V. C. X, zastúpeného súdom ustanoveným opatrovníkom: „. V., V. X a advokátom: Mgr. Michal Ferčák, Bernolákova 1652/29, Topoľčany, o návrhu osoby obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony na navrátenie spôsobilosti na právne úkony, za účasti Okresnej prokuratúry Topoľčany, takto

rozhodol:

I. Súd konanie z a s t a v u j e.

II. Navrhovateľ môže ďalší návrh o navrátenie spôsobilosti na právne úkony podať najskôr po uplynutí šiestich mesiacov od právoplatnosti tohto uznesenia.

III. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

IV. Trovy dôkazov platí štát.

o d ô v o d n e n i e :

1. Dňa 19.03.2019 bol Okresnému súdu Topoľčany doručený návrh U. W., nar. XX.XX.XXXX na navrátenie spôsobilosti na právne úkony. Uviedol, že nesvojprávny chce byť len v rozsahu, aby nemohol brať pôžičky. Chce byť svojprávny pri podpisovaní pracovných zmlúv, chce pracovať na dobu určitú, neurčitú, na plný úväzok aj na nadčasy. Žiada, aby mu bolo umožnené preberať výplatu a z nej platiť exekúcie, aby mohol mať ľubovoľné vreckové z platu. Nechce pracovať v chránených dielňach, lebo tam je veľmi malý zárobok. Za súdneho znalca požadoval ustanoviť T. U. J., ktorému dôveruje

2. Navrhovateľ v podaní zo dňa 10.04.2019 tiež žiadal, aby mohol podpisovať žiadosti, napr. na pomaturitné štúdium končiace diplomom, aby mohol meniť lekárov, podpisovať súhlas s hospitalizáciou a aby mohol dediť.

3. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom navrhovateľa (osoby obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony), znalca a zástupkyne súdom ustanoveného opatrovníka, oboznámením sa so znaleckým posudkom č. X/XXXX vypracovaným znalcom doc. T. W. O., S., s pripojenými listinnými dôkazmi a zistil tento skutkový stav veci:

4. Okresný súd Topoľčany rozsudkom č. k. 9Ps/10/2013-152 zo dňa 19.10.2015 obmedzil U. W., nar. XX.XX.XXXX v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilý na uzatváranie akýchkoľvek zmlúv a iných právnych úkonov týkajúcich sa majetku a styku s úradmi. Za opatrovníka mu bol ustanovený „P. V. s tým, že opatrovník je oprávnený nesvojprávneho zastupovať pri všetkých právnych úkonoch.

5. Naposledy sa navrhovateľ domáhal navrátenia spôsobilosti na právne úkony návrhom doručeným tunajšiemu súdu dňa 29.11.2016. Okresný súd Topoľčany jeho návrhu nevyhovel a uznesením č.

k. 9Ps/41/2016-90 zo dňa 13.03.2018 konanie zastavil. Proti tomuto uzneseniu podal navrhovateľ odvolanie. Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 12CoP/20/2019-129 zo dňa 23.08.2018 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil. V danej veci bol do konania za účelom vypracovania znaleckého posudku pribratý znalec T.. V. R. (odbor Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria).

6. Zo záverov znaleckého posudku č. XX/XXXX vypracovaného znalcom T.. V. R. dňa 15.09.2017 vyplýva, že vyšetrovaný U. W. trpí polymorfnou poruchou osobnosti. Ide o závažnú poruchu, ktorá je trvalého charakteru, vo svojej podstate liečebne neovplyvniteľná. Dominantné sú rysy histriónske, výrazný je egocentrizmus s prejavmi vzťahovačnosti, simplexná manipulatívnosť, sebadramatizácia, ale aj prejavy kverulácie, deformácia sebakritičnosti. U vyšetrovaného nie je prítomný pocit zodpovednosti a schopnosť predvídať dôsledky svojho správania.

7. Na pojednávaní dňa 28.05.2019 navrhovateľ uviedol, že sa chce zamestnať, aby mohol splácať dlhy. Návrh podal z dôvodu, že bol vychovaný v pestúnskej starostlivosti u manželov W. a p. W. chcela, aby bol pri nej doma. Nemali z čoho žiť, preto klamal psychiatrov, aby mal invalidný dôchodok. Žiadal, aby v konaní neboli ustanovení znalci, ktorých v minulosti oklamal. Chce navrátiť spôsobilosť na právne úkony, aby mohol podpisovať pracovné zmluvy, prípadne študovať diaľkovo za zdravotnú sestru, aby mohol podpisovať zmluvy u lekárov. Čo sa týka pôžičiek, v tomto chce zostať nesvojprávny, aby nikto na neho nemohol brať pôžičky. Chce byť svojprávny čo sa týka majetkovej oblasti.

8. Uznesením Okresného súdu Topoľčany č. k. 9Ps/26/2019-27 zo dňa 22.07.2019 bol vo veci ustanovený znalec J.. T.. W. O., S.. (odbor Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria) za účelom vypracovania znaleckého posudku.

9. Navrhovateľ v podaní zo dňa 30.09.2019 uviedol, že nasimuloval duševné choroby a tak protiprávne získal invalidný dôchodok. Takisto klamal pri poberaní dávky v hmotnej núdzi. Žiadal, aby mu bola vrátená svojprávnosť v plnom rozsahu a aby bol umiestnený do väzenia, kde sú normálni ľudia.

10. Právny zástupca navrhovateľa v podaní zo dňa 29.07.2019 navrhol vrátiť navrhovateľovi spôsobilosť na právne úkony v celom rozsahu, alternatívne, aby mu bola obmedzená spôsobilosť na právne úkony len pri disponovaní s invalidným dôchodkom, ktorého je navrhovateľ poberateľom. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je jeden z najvýraznejších zásahov do práv navrhovateľa, preto by súde mali pri aplikácii tohto inštitútu postupovať zvlášť opatrne. Navrhovateľ má v súčasnosti obmedzenú spôsobilosť na právne úkony v rozsahu, ktorý zasahuje do roviny osobného, ako aj majetkového rozhodovania. Navrhovateľ je pritom sám schopný komunikovať s úradmi (čo preukázal podaním návrhu na začatie súdneho konania, ako aj svojou schopnosťou vypovedať pred súdom), pracovať, zrozumiteľne komunikovať s inými ľuďmi, či sa orientovať v priestore. Skutočnosť, že navrhovateľ má dlžoby alebo že jeho príjem nepostačuje na úhradu plnej ceny služieb súvisiacich s jeho pobytom v ZSS, nie je bez ďalšieho relevantným dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Ak by mal súd za to, že navrátenie spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu nie je v záujme navrhovateľa, na ochranu navrhovateľa dostatočne postačuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony pri disponovaní s invalidným dôchodkom, ktorého je navrhovateľ poberateľom, a to v rozsahu mesačných nákladov na stravu a ubytovanie. Boli by tým vytvorené predpoklady na opätovné zaradenie navrhovateľa do spoločnosti a výrazne zmiernený pocit jeho spoločenskej izolácie.

11. Zo záverov znaleckého posudku č. X/XXXX vypracovaného znalcom J.. T.. W. O., S.. dňa 02.10.2019 vyplýva, že vyšetrovaný U. W. bol opakovane hospitalizovaný pre schizotypovú poruchu a závislosť od alkoholu. Medzi hospitalizáciami svojvoľne vysadil užívanie liekov. U posudzovaného ide o ťažkú polymorfnú poruchu osobnosti s prevažujúcimi črtami nevyrovnanosti, sociálnej maladaptability a vôľovej slabosti a syndróm závislosti od alkoholu vo vynútenej remisii. Snaha posudzovaného o navrátenie spôsobilosti k právnym úkonom je vedená motiváciou dostať sa zo sociálneho zariadenia von. Mimo zariadenia však nevie adekvátne existovať, ako to v minulosti bolo mnohonásobne potvrdené. Jeho schopnosť sa riadne zamestnať, hospodáriť so získanými finančnými čiastkami, splácať dlhy, nepodľahnúť konzumácii alkoholických nápojov je krajne neistá. Práve pobyt posudzovaného v sociálnom zariadení zabezpečuje jeho život v čistote, teple, s primerane kvalitnou stravou, bez možností nezmyselne utrácať peniaze, so zdravotnou starostlivosťou. Ordinácia psychofarmák nemôže jeho psychopatické črty vyliečiť, môže len potláčať nevhodné vzorce správania, keďže porucha u neho

diagnostikovaná má trvalý charakter. K zlepšeniu zdravotného stavu posudzovaného nedošlo, porucha má trvalý charakter. Znalec sa stotožnil so znaleckými posudkami T. J. a T. R. vykonanými v minulosti. Vrátiť spôsobilosť na právne úkony posudzovanému neodporučil. Považuje za potrebné ponechať stav taký ako je v súčasnosti.

12. Právny zástupca navrhovateľa v podaní zo dňa 29.10.2019 uviedol, že posúdenie otázky obmedzenia spôsobilosti na právne úkony, resp. vrátenia spôsobilosti na právne úkony je otázkou právnou, ku ktorej sa znalec nemá právo vyjadrovať. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony môže byť len krajným riešením v prípade, že osoba, ktorej sa konanie týka, niekoho alebo nejakým zákonom chránený záujem ohrozuje. Vo vzťahu k navrhovateľovi predložený znalecký posudok žiadnym spôsobom nepreukazuje dôvodnosť obmedzenia spôsobilosti navrhovateľa na právne úkony v časti komunikácie v styku s úradmi ani v časti uzatvárania zmlúv a iných právnych úkonov týkajúcich sa majetku navrhovateľa. Navrhovateľ má za to, že ani jeho zdravotné problémy popísané v znaleckom posudku nie sú dôvodom na takto široké obmedzenie jeho spôsobilosti na právne úkony. Pokiaľ súd dospeje na základe vykonaného dokazovania k záveru, že je nevyhnutné obmedziť navrhovateľa v disponovaní s jeho majetkom tak, aby mal zabezpečené základné životné potreby, v takom prípade je primeraným zásahom obmedzenie týkajúce sa disponovania s príjmom zodpovedajúcim nákladom na tieto životné potreby a prípadne tiež obmedzenie vo vzťahu k uzatváraniu úverových zmlúv a zmlúv o pôžičke.

13. Na pojednávaní konanom dňa 03.12.2019 znalec J. T. W. O., S. zotrval na záveroch predloženého znaleckého posudku. Uviedol, že nálezy alebo výsledky vyšetrenia, ktoré vykonal, sa obsahovo v podstate zhodujú s vyšetreniami predchádzajúcich znalcov. Centrálnou poruchou u posudzovaného je porucha osobnosti. Je to porucha, ktorá má trvalý charakter a liečbou sa v zásade ovplyvniť nedá. Liekmi sa dajú v istej miere potláčať nežiaduce prejavy a príznaky tohto stavu. Zhodne s predchádzajúcimi znalcami zastáva názor, že ponechanie právneho stavu (rozsahu obmedzenia spôsobilosti menovaného) je optimálnym riešením, pretože v prípade opustenia ústavu a plnej právnej spôsobilosti je vysoká pravdepodobnosť, že sa navrátiť pôvodné vzorce správania. Posudzovaný opakovane doložil svojim správaním, že nebol spôsobilý domyslieť dôsledky toho, čo robil. Keby bol spôsobilý, tak by sa to nebolo stalo. Znalec ďalej uviedol, že spis, ktorý mu bol poslaný na spracovanie, bol plný mnohonásobných žiadostí, ktoré boli obsahovo prakticky totožné, nazýva sa to kveruláčnou aktivitou. Posudzovaný sa vžíva do rolí, ktoré si sám vybudoval vo svojej mysli a potom tomu následne aj verí. K jeho snahe zamestnať sa uviedol, že bol prepustený z práce zo zdravotníckeho zariadenia pre opitnosť. Predstava o zamestnaní sa s tým, že následne bude vďaka tomu splácať dlžoby a pod., je podľa znalca chiméra. Totožne sa znalec vyjadril aj k možnosti menovaného študovať. Podľa znalca by bolo ideálne, keby boli v sociálnom zariadení chránené dielne. Prostredie, v ktorom sa navrhovateľ nachádza v súčasnosti, sa s určitým nadhľadom javí ako málo podnetné, čo je aj v iných ústavoch približne asi rovnaké. Znalec u menovaného nezistil mentálnu retardáciu. Je u neho prítomná tzv. sociálna retardácia, pretože vyrastal v dosť zlých sociálnych podmienkach, kde je rozvoj osobnosti spomalený.

14. Na pojednávaní konanom dňa 03.12.2019 navrhovateľ uviedol, že súhlasí s posudkom znalca, ktorý ho neprehlásil za mentálne retardovaného, ale za závislého na alkohole. Nie je pravda, že je závislý na alkohole, má alkoholizmus bez závislosti. Bol by rád, keby mohol sám robiť 8 alebo 12 hodín denne, nadčasy, víkendy a ak bude mať odvoz alebo spoj, aby nemusel mať žiadneho sprievodcu.

15. Právny zástupca navrhovateľa na pojednávaní konanom dňa 03.12.2019 uviedol, že pri súčasnom rozsahu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony sa cíti byť zo spoločnosti izolovaný, menejcenný a vytvára to u neho predstavu, že nemá vytvorené dostatočné podmienky na to, aby sa niekedy v budúcnosti dokázal do spoločnosti aspoň čiastočne zaradiť. Aj znalec vo svojom výsluchu potvrdil, že prostredie, v ktorom navrhovateľ žije, nemá na jeho emocionálny stav najlepšie dopady. Práve preto je prirodzená snaha navrhovateľa mať vytvorenú aspoň teoretickú možnosť na to, aby sa vedel zapojiť do rôznych vzdelávacích programov alebo aby si v budúcnosti mohol sám nájsť prácu. Navrhovateľ rešpektuje, že je aj v jeho záujme, aby mal vytvorené prostredie, ktoré garantuje uspokojovanie jeho základných životných potrieb, zároveň ale zotrváva na tom, že rozsah obmedzenia jeho spôsobilosti na právne úkony nezodpovedá negatívnym dôsledkom jeho zdravotného stavu a že tento je neprimeraný. Nebolo preukázané, že navrhovateľ nie je schopný samostatne s úradmi komunikovať, prípadne, že by svojimi podaniami akýmkoľvek spôsobom zaťažoval akékoľvek úrady.

16. Na pojednávaní konanom dňa 03.12.2019 prokurátorka Okresnej prokuratúry Topoľčany s poukazom na vykonané dokazovanie, najmä na závery znaleckého posudku a vyjadrenia znalca na pojednávaní, navrhla konanie zastaviť z dôvodu, že u navrhovateľa neboli splnené podmienky na navrátenie spôsobilosti na právne úkony.

17. Podľa § 231 CMP (zákona č. 161/2015 Z. z. - Civilného mimosporového poriadku), v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o

- a) obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony,
- b) zmene obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony,
- c) navrátení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

18. Podľa § 239 CMP, ten, o koho spôsobilosti sa koná, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu.

19. Podľa § 240 ods. 1 CMP, súd ustanoví procesného opatrovníka tomu, o koho spôsobilosti sa koná, ak nemá zákonného zástupcu.

20. Podľa § 27 ods. 2 O. z., zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

21. Podľa § 243 ods. 1 CMP, súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná.

22. Podľa § 244 CMP, súd v konaní ustanoví a vyslúchne znalca.

23. Podľa § 247 ods. 1 CMP, ak nie sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti, zmenu obmedzenia spôsobilosti alebo navrátenie spôsobilosti, súd konanie zastaví.

24. Podľa § 247 ods. 2 CMP, ak sa konanie o zmenu obmedzenia spôsobilosti alebo o navrátenie spôsobilosti začalo na návrh osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže súd rozhodnúť, že ďalší takýto návrh môže podať najskôr po uplynutí šiestich mesiacov, ak zlepšenie alebo zmenu zdravotného stavu nemožno očakávať.

25. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že u obmedzeného v spôsobilosti na právne úkony U. W. bola zistená ťažká polymorfná porucha osobnosti s prevažujúcimi črtami nevyrovnanosti, sociálna maladaptabilita, vôľová slabosť a syndróm závislosti od alkoholu vo vynútenej remisii. Centrálnou poruchou u posudzovaného je porucha osobnosti, ktorá má trvalý charakter a liečbou sa v zásade ovplyvniť nedá, liekmi sa dajú v istej miere potláčať nežiaduce prejavy a príznaky tohto stavu. Posudzovaný opakovane doložil svojim správaním, že nebol spôsobilý domyslieť dôsledky toho, čo robil. K obmedzeniu styku s úradmi znalec poukázal na kverulačnú aktivitu menovaného, t. j. na produkciu množstva obsahovo totožných žiadostí. Súd v tejto súvislosti o. i. poukazuje aj na podanie navrhovateľa zo dňa zo dňa 30.09.2019, v ktorom požaduje navrátenie spôsobilosti na právne úkony, iniciovanie trestného konania voči jeho osobe pre klamstvá z minulosti a jeho umiestnenie do väzenského zariadenia, z dôvodu, že tam sú „normálni ľudia“. Predstava o zamestnaní a štúdiu je podľa znalca u menovaného nereálna. Posudzovaný sa vžíva do rolí, ktoré si sám vybudoval vo svojej mysli a potom tomu následne aj verí. Súdu neušlo pozornosť, že znalec prostredie, v ktorom sa posudzovaný nachádza, označil za málo podnetné. Predmetom konania v prejednávanej veci je však posúdenie spôsobilosti na právne úkony a nie hodnotenie možností zariadení sociálnych služieb vytvárať pre osoby v nich umiestnené podnetnejšie prostredie. Snaha posudzovaného o navrátenie spôsobilosti na právne úkony je vedená motiváciou dostať sa zo sociálneho zariadenia von. Mimo zariadenia však nevie adekvátne existovať, čo bolo v minulosti mnohonásobne potvrdené. Jeho schopnosť sa riadne zamestnať, hospodáriť so získanými finančnými čiastkami, splácať dlhy, nepodľahnúť konzumácii alkoholických nápojov je krajne neistá. Práve pobyt posudzovaného v sociálnom zariadení zabezpečuje jeho život v primeraných podmienkach. Súdom ustanovený znalec neodporučil navrátenie spôsobilosti na právne úkony u menovaného a aktuálny rozsah obmedzenia spôsobilosti na právne úkony označil za optimálny.

26. Vzhľadom na zdravotný stav navrhovateľa a závery znaleckého posudku, v zmysle ktorých znalec neodporučil navrhovateľovi vrátiť spôsobilosť na právne úkony, má súd za to, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v pôvodnom rozsahu je nutné ponechať, a preto konanie v zmysle s § 247 ods. 1 CMP zastavil. Súd zároveň v súlade s § 247 ods. 2 CMP vyslovil, že navrhovateľ môže ďalší návrh o navrátenie spôsobilosti na právne úkony podať najskôr po uplynutí šiestich mesiacov od právoplatnosti tohto uznesenia s prihliadnutím na vyjadrenie znalca, že k zlepšeniu zdravotného stavu posudzovaného nedošlo, keďže porucha u neho diagnostikovaná má trvalý charakter.

27. O trovách konania účastníkov rozhodol súd podľa § 52 CMP, v zmysle ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

28. O trovách konania štátu, ktoré vznikli v súvislosti so znaleckým dokazovaním, súd rozhodol podľa § 251 ods. 1 CMP, v zmysle ktorého trovy dôkazov v konaní o spôsobilosti na právne úkony platí štát.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Topoľčany.

Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

Z odvolania musí byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, musí byť podpísané a uvedená spisová značka konania. V odvolaní sa má ďalej uviesť proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní. V odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.